

Paket ne getiriyor?

Türkiye dün 25 maddelik anayasa değişiklik paketi için referanduma gitti. 49 milyon seçmen 151 bin sandıkta tercihini yaptı. Yüzde 58 oyla kabul edilen paket ve getirdiği düzenlemeler şöyle:

Kadına pozitif ayrımcılık: Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olacak. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü olacak. Bu maksatla alınacak önlemler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamayacak. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vezife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak önlemler eşitlik ilkesine aykırı sayılamayacak.

Türban MADDESİ?Mİ?: Anayasanın “eşitlik” başlıklı 2. maddesine, “Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı yorumlanamaz” hükmü eklenecek. Bu ifadenin, türbanla ilgili atılacak adımlara zemin oluşturacağı iddia ediliyor.

Bireysel verilerin korunması: Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olacak. Kişisel veriler, ancak yasadışı öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilecek. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller yasayla düzenlenecek.

Yurtdışına çıkış yasağı: Vatadaşın yurt dışına çıkma hürriyeti, ancak suç soruşturması veya kovuşturması sebebiyle hakim kararına bağlı olarak sınırlanabilecek.

Çocuk hakları: Her çocuk, yeterli himaye ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahip olacak. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu önlemleri alacak.

Memurlara toplu sözleşme hakkı: Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahip olacak. Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kurulu’na başvurabilecek. Ancak Uzlaştırma Kurul kararları kesin ve toplu sözleşme hükmünde olacak.

Siyasi greve yeşil ışık: Çalışanlar, aynı anda birden fazla sendikaya üye olabilecek. Greve katılan işçilerin ve sendikanın işyerinde sebep oldukları maddi zarardan sendika sorumlu tutulamayacak. Siyasi amaçlı grev ve lokavt, dayanışma grev ve lokavtı, genel grev ve lokavt, işyeri işgali, işi yavaşlatma, verim düşürme ve diğer direnişler yapılabilecek.

Kamu denetçiliği: Herkes bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahip olacak. TBMM Başkanlığı’na bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliđi Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikayetleri inceleyecek. Kamu başdenetçisi, TBMM tarafından gizli oyla 4 yıl için seçilecek.

Parti kapatmada vekillik düşmeyecek: Partilerin kapatılmasına neden olan milletvekillerinin vekilliği düşmeyecek.

YAŞ’a yargı yolu: YAŞ’ın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma hariç, her türlü ilişik kesme kararlarına karşı yargı yolu açık olacak.

Disiplin cezalarına yargı yolu: Memurlara verilen uyarma ve kınama cezaları da yargı denetimine tabi tutulacak.

İç denetçiler: Adalet hizmetleri ile savcıların idari görevleri Adalet Bakanlığı müfettişleri ile hakim ve savcı mesleğinden olan iç denetçiler tarafından yapılacak. Araştırma inceleme ve soruşturam işlemlerini sadece adalet müfettişleri yapabilecek.

Darbe suçları sivil yargıda: Askeri mahkemeler, asker kişilerin sadece askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri askeri suçlara ait davalara bakacak. Devletin güvenliğine, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlara ait

davalar her halde sivil mahkemelerde görülecek.

Anayasa Mahkemesi'nin yapısı: Anayasa Mahkemesi 17 üyeden oluşacak.

TBMM, iki üyeyi Sayıştay'dan, bir üyeyi ise baro başkanlarının avukatlar arasından gösterecekleri 3'er aday arasından gizli oylamayla seçecek. Cumhurbaşkanı ise 14 üye seçecek. Cumhurbaşkanı üç üyeyi Yargıtay, iki üyeyi Danıştay, birer üyeyi Askeri Yargıtay ve Askeri Yüksek İdare Mahkemesi, üç üyeyi YÖK'ün belirleyeceği öğretim üyelerinden, dört üyeyi avukatlar ve Anayasa Mahkemesi raportörlerinden seçecek.

Bireysel başvuru: Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yapılabilecek. Herkes, AİHS kapsamındaki anayasal hak ve özgürlüklerden birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla ve kanun yollarının tüketilmiş olması şartıyla anayasa Mahkemesine başvurabilecek. Bireysel başvurularında duruşma yapılmasına karar verilebilecek.

Yüce Divan'a yargı yolu: Yüce divan kararlarına karşı yeniden inceleme başvurusu yapılabilecek.

Komutanlar da Yüce Divan'da yargılanacak: Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanları görevleriyle ilgili suçlardan dolayı Yüce Divan'da yargılanabilecek.

Kapatma üçte iki oyla: Anayasa mahkemesi 2 bölüm ve Genel Kurul halinde çalışacak. Siyasi partilere ilişkin dava ve başvurulara iptal ve itiraz davaları ile Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurul'ca bakılacak. Anayasa değişikliğinde iptale, siyasi partilerin kapatılmasına ya da devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için üye tam sayısının üçte iki oy çokluğu şart olacak.

Hâkimlik teminatı: Askeri Yargıtay ve askeri Yüksek İdare Mahkemesi'nin kuruluşu, işleyişi yargılama usulleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenecek.

HSYK silbaştan: 7 üyeli Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu 22 asıl 12 yedek üyeden oluşacak. Üç daire halinde çalışacak. Kurulun Başkanı Adalet Bakanı olacak. Adalet Müsteşarı Kurulu'un tabi üyesi olacak. Kurul'un 4 asıl üyesi Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek. 3 üyesi Yargıtay, 2 üyesi Danıştay, 1 üyesi Adalet Akademisi, 7 üyesi adli yargı hâkim ve savcılarınca, 3 üyesi idari yargı hakim ve savcılar tarafından 4 yıllığına seçilecek. HSYK'nın meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargıya başvurulamayacak. Böylece daha önce yargı yoluna gidemeyen Van Savcısı Ferhat Sarıkaya gibi meslekten atılanlar yargıya başvurabilecek. HSYK 30 gün içinde yeniden yapılandırılacak.

ESK anayasal kurum: Ekonomik ve Sosyal Konsey, anayasal kurum haline gelecek.

Darbecilere yargı yolu: Mevcut anayasasının 12 Eylül askeri darbesini yapanlara yargı yolunu kapatan Geçici 15 maddesi yürürlükten kaldırılacak.

Mevcut üyeler 65 yaşa tamamlayacak: Anayasa Mahkemesi'nin mevcut yedek üyeleri kanun yürürlüğe girdiği tarihte asıl üye olacak. Kanun yürürlüğe girdiği tarihte üye olanlar yaş haddine(65) kadar görevlerine devam edecek.

Mevcut üyeler ne olacak?: Kanunun yürürlüğe girdiđi tarihten itibaren 30 gün içinde HSYK üyeleri seçilecek. Mevcut üyeler sürelerinin sonuna kadar kalacak.

Danıştay'a fren: Yargı yetkisi, yerindelik denetimi şeklinde kullanılmayacak. Bu hükümlerle Danıştay'ın yerindelik denetimi yaparak bazı özelleştirme ihalelerini iptal etmesinin önüne geçiliyor.